

Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych

Published: 30.10.2014

Reviewed by Dr Marcin Krzymuski Edited by Dr Marcin Krzymuski

Do rąk Czytelników trafiło trzecie już wydanie publikacji sędziego Sądu Najwyższego Henryka Pietrkowskiego. Uwzględniono w nim zmiany wynikające z nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzone po ukazaniu się drugiego wydania w 2011 r. Najważniejsza zmiana, która była zapewne katalizatorem aktualizacji, spowodowała likwidację postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych oraz wprowadziła nowe zasady związane z pozyskiwaniem przez sąd cywilny materiału dowodowego (zwiększenie kontrydiktoryjności procesu, rozszerzenie dyskrejonalnej władzy sędziego). Autor uwzględnił stan prawny i orzecznictwo na dzień 15 grudnia 2012 r. Nowelizacje z 2013 i 2014 r. nie zmieniły znacząco obrazu procedury cywilnej. Recenzowana publikacja pozostaje zatem aktualna. Czytelnik winien mieć natomiast świadomość, że w styczniu 2014 r. opublikowany został tekst jednolity Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. 2014, poz. 101).

Autor podkreśla we wprowadzeniu, że „Czynności procesowe...” stanowią uzupełnienie do jego własnej publikacji pt. „Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych” (wyd. 6, LexisNexis Warszawa 2012). Recenzowana książka jest spojrzeniem na przepisy procedury cywilnej z zupełnie innej strony niż „Metodyka...”, a mianowicie od strony profesjonalnego zastępcy strony postępowania cywilnego. Z tego też powodu punkt ciężkości recenzowanej publikacji leży po stronie regulacji ważnych dla pełnomocnika. Pomija się tym samym zagadnienia związane z zarządzaniem postępowaniem cywilnym, ważne dla sędziego, ale mniej istotne w pracy adwokata czy radcy prawnego. W razie potrzeby publikacja odsyła do odpowiednich wywodów w „Metodyce...”.

Recenzowana publikacja zawiera 13 rozdziałów. W pierwszej kolejności traktują one o instytucjach postępowania cywilnego (reprezentacja stron, dopuszczalność powództwa i legitymacja procesowa, właściwość sądu, terminy procesowe, koszty postępowania). Następnie Autor zajmuje się inicjacją postępowania w sprawach cywilnych. Omawia zasady sporządzania pism procesowych, zwłaszcza pozwu i odpowiedzi na pozew. W kolejnym – dużym – rozdziale prezentuje możliwości zaskarżenia orzeczeń za pomocą zwyczajnych i szczególnych środków zaskarżenia. Kilka stron Autor poświęcił także czynnościom procesowym związanym z prowadzeniem sporu przed sądem polubownym. Koncentruje się tutaj głównie na konsekwencjach istnienia zapisu na sąd polubowny dla postępowania prowadzonego przed sądem państwowym i na czynnościach po wydaniu orzeczenia przez sąd polubowny. Kolejna część dotyczy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, Rozdział końcowy poświęcony jest natomiast skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Dzięki segregacji materiału w czytelne zbiory odnalezienie się w publikacji przy pomocy samego spisu treści jest dość proste. Odczuwa się brak indeksu rzeczowego, dzięki

któremu czytelnik otrzymałby dodatkową możliwość szybkiego wyszukania potrzebnych informacji. Oczywiście, można by uczynić zarzut, że dałoby się książkę uczynić jeszcze bardziej przejrzystą poprzez wprowadzenie dodatkowych podpunktów i zwiększenie w ten sposób granulacji materiału. Zastosowane formaty redakcyjne niwelują jednak nieco te braki.

W swej publikacji Sędzia H. Pietrkowski dokonuje wyczerpującej analizy najważniejszych instytucji prawa procesowego. Porusza nie tylko kwestie podstawowe, ale i w odpowiednim zakresie wchodzi w niezbędne szczegóły. Czyni to jednak w sposób wyważony, przez co publikacja nie przytłacza czytelnika swoją drobiazgowością. Jest zwarta, logiczna i czytelna dla osób, do których jest adresowana.

Materia została w zasadzie ograniczona do zagadnień postępowania rozpoznawczego. Z postępowania egzekucyjnego znajdziemy w publikacji omówienie skargi na czynności komornika oraz innych skarg przewidzianych w postępowaniu egzekucyjnym. Dla pełnomocnika aktywnego w postępowaniach zawierających element zagraniczny może być mankamentem skromna reprezentacja zagadnień dotyczących międzynarodowego postępowania cywilnego. Dla zdecydowanej większości adwokatów i radców prawnych są to jednak kwestie marginalne. Zgodnie z tytułem publikacja koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniach procesowych. Ma jednakże za przedmiot instytucje stosowane zarówno w postępowaniu procesowym jak i nieprocesowym. Stąd incydentalnie pojawiają się uwagi na temat możliwości ich stosowania w postępowaniu niespornym .

Cenne są uwagi o charakterze praktycznym, dotyczące instytucji niekonieczne znanym wszystkim czynnym pełnomocnikom. Za niewątpliwą zaletę uważam zatem przedstawienie techniki składania pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym (str. 204 i nast. i str. 329 i nast.), a także przykładów sformułowań, jakich można użyć w pismach procesowych czy błędów popełnianych przez pełnomocników.

Autor w zasadzie całkowicie skupia się na orzecznictwie Sądu Najwyższego z zakresu postępowania cywilnego. Publikacja zdaje się być zatem przedstawieniem poglądów Sądu Najwyższego na aktualny kształt postępowania cywilnego. Bardzo rzadko mamy natomiast do czynienia z cytowaniem literatury. Z jednej strony zabieg ten konserwuje transparentność publikacji. Z drugiej jednak strony wysoce utrudnione jest odnalezienie pierwotnego autora wyrażonego w publikacji stanowiska. O ile dla praktyka te informacje są jednak mało istotne, to jednak warto byłoby czasem móc dowiedzieć się, kto stoi za „reprezentowanym w doktrynie” poglądem.

W analizowanej publikacji znajdziemy wzory pism procesowych raczej na zasadzie wyjątku. Na wypadek potrzeby uzyskania stosownego wzorca pisma procesowego Autor odsyła czytelnika do publikacji „Wzory pism procesowych w sprawach cywilnych, gospodarczych i rejestrowych” (D. Bugajna-Sporczyk, A. Gola, H. Pietrkowski, T. Żyznowski, wyd. 9, Warszawa 2012). To słuszna decyzja Autora, albowiem ich ilość nie zakłóca czytelności. Natomiast z rzadka przytoczone przykłady pism stanowią naturalną kwintesencję rozważań i próbę przedstawienia praktycznego znaczenia dokonanego wyводу. Uważam natomiast, że nie jest dobrym rozwiązaniem zamieszczanie zestawień o charakterze „list” z wymienionymi tezami orzeczeń (z reguły) Sądu Najwyższego (tzw. „Wybrane orzeczenia”). Jest to, niestety, cecha właściwa wielu polskim publikacjom, do której trudno przywyknąć i którą trudno zaakceptować. Tego rodzaju listy orzeczeń znajdziemy w każdej elektronicznej

bazie prawniczej i będą to bazy – ze względu na łatwiejsze zarządzanie nimi – zdecydowanie bardziej aktualne. Zadaniem publikacji drukowanej i aktualizowanej co kilka lat jest natomiast przedstawienie wniosków i zasad wynikających z istniejącego orzecznictwa. Pojedyncze judykaty szybko się wszakże dezaktualizują względnie są zastępowane przez nowsze orzeczenia. Na szczęście w niniejszej publikacji zabieg polegający na umieszczeniu list wybranych orzeczeń został zastosowany z umiarem.

Ciekawym rozwiązaniem jest zastosowanie w publikacji ikonografik informujących czytelnika o kwestiach o krytycznym znaczeniu, orzecznictwie czy przepisach. Praktycznego ich znaczenia tych grafik nie byłam jednak jeszcze w stanie docenić.

Bez wątplenia książka będzie przydatna każdemu prawnikowi, który zostaje skonfrontowany z zagadnieniem procesowym, co do którego potrzebuje rzetelnej konsultacji. W szybki i łatwy sposób odnajdzie odpowiedź na nurtujące go pytanie. Moim zdaniem jest to również publikacja, która wraz z komplementarną doń „Metodyką pracy sędziego w sprawach cywilnych” może być ciekawym uzupełnieniem dla studentów poszukujących bardziej specjalistycznych wiadomości z zakresu prawa o postępowaniu cywilnym. Dla pełnomocnika praktykującego raczej na zasadzie wyjątku publikacja ta jest doskonałym przewodnikiem po instytucjach prawa cywilnego, pomagającym w odświeżeniu informacji i odnalezieniu się w przepisach postępowania cywilnego po dłuższym braku kontaktu z przepisami procedury cywilnej.

Citation:

Marcin Krzymuski: Review for: Henryk Pietrkowski : Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych, 2013, in: <https://www.pol-int.org/en/node/371#r758>.